

Puterea frumuseții. Despre condiția artistului în contemporaneitate

Fragmente din alocuțiunea rostită cu ocazia primirii titlului de Doctor Honoris Causa al Universității de Arte „George Enescu” din Iași, 5 iunie 2014

prof.univ.dr. Dan Dediu, rector al UNMB

Asistăm astăzi la o schimbare de paradigmă privind condiția artistului. *Paradigma revoluționară*, care considera că artistul este un geniu rebel care luptă împotriva ordinii existente (modelul avangardist) începe să fie înlocuită de către *paradigma consumistă*, fundamentată pe o altfel de logică, anume logica economică, și pe un principiu cinic, exprimat sintetic prin exploziva propoziție a lui Boris Groys: „Arta este o ramură a economiei.” Drept urmare, artistul devine un întreprinzător, un comis voiajor.

În acest sens, ar părea că o întreagă conduită culturală și valori întregi sunt aruncate la coș. Dar mie mi se pare că nu putem asista neputincioși la dispariția unui mod de viață, a unor tradiții și valori, fără să luptăm. Cred că arma educației este determinantă, vitală pentru lupta împotriva paradigmei consumiste, care confundă frumosul cu utilul. Iar aici, universitatea joacă un rol central. În mod eronat ni se cere deschiderea către piața muncii, mai ales domeniilor în care există o competiție acerbă între patrimoniul axiologice contrare la nivelurile concurențiale ale pieței și educației. Sunt, de multe ori, mai ales în domeniul artistic, paradigme adverse, dacă nu cumva chiar incomensurabile! E ca și cum ne-am băga singuri capul în gura lupului... Presiunea pe universități vine din zona economică. Piața impune regulile actualității, dar nu constituie o instanță de validare suficientă a valorilor. Ea are nevoie de girul învățaților, de universitate, de legitimarea academică. Își pot face și producătorii, miștii, intermediarii proprii adulatori și apologeți, dar nu vor avea aceeași credibilitate ca adevărații formatori de opinie, care se află în universități. Așadar, suntem puternici, dar uităm acest lucru. Credem până și noi că unde se află banul se află și puterea. Eu

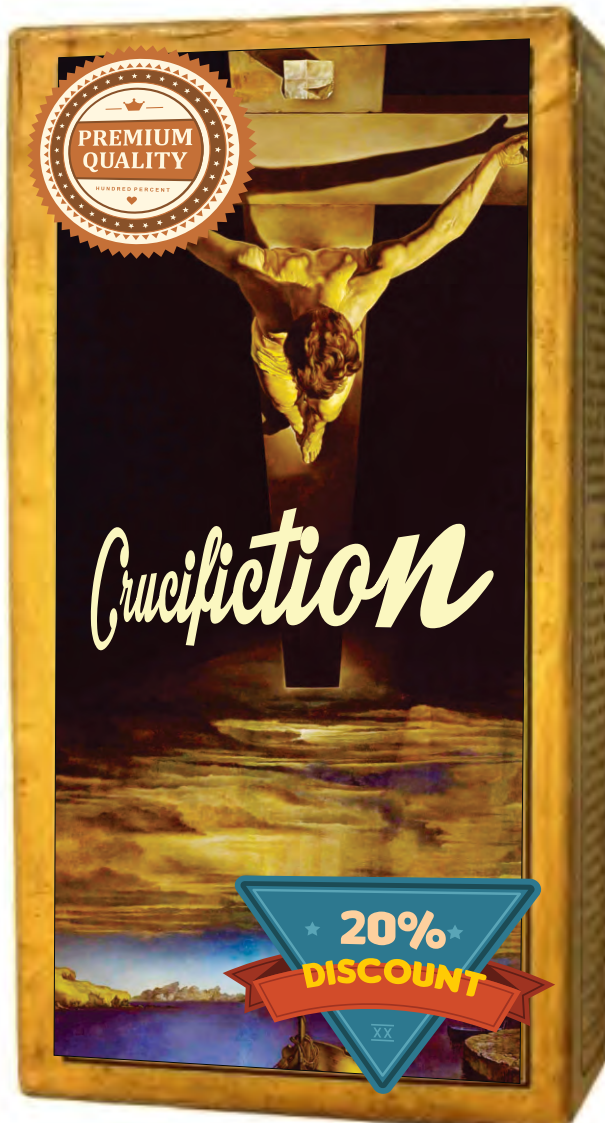
continui să cred că nu e așa. Unde se află competența și cheia frumuseții se află și puterea, sau măcar o parte din ea. Cei ce au banii vor să cumpere frumusețea pentru ceea ce reprezintă, nu pentru că o înțeleg. Să

se ard, ori bărzăunii nesuferiți...

A fi artist în România: suntem obișnuiți să ne văicărăm. Că așa și pe dincolo... România e o țară în care m-am născut, în care am crescut, am primit o educație solidă, în care m-am îndrăgostit, m-am reîntors, în care muncesc și în care trăiesc. Nu cred într-o Românie *altfel* și încerc să-mi fac treaba cum pot mai bine. Desigur, te pot deprima limbajul și comportamentul suburban folosit pe scară largă, de la vlădică până la opincă, mai ales în mass-media. Dar de ce să ne mirăm? Mass-media este un căpcăun cu legi clare: nu informează, ci generează epidemii mentale; nu există drepturi de autor protejate ale originalului față de parafrază; nu e vorba de argumente, ci de injecții cu infecții și direcții cu dejecții; și nu e vorba de neînțelegeri, ci de distorsiuni intenționate. În acest sens, definiția teologică a răului mi se pare de un pragmatism sublim: răul e absența binelui. Concluzia mea? O luptă susținută de *guerrillă*. O rezistență surdă, permanentă, o terorizare a obișnuinței și obedienței față de comercial. Artistul este un explorator al sufletului. De ce l-am băga într-o sticlă și l-am stoarce de idei? Cât va rezista acolo? Cât aer va avea și câtă frumusețe va putea genera?

Factorul atractiv aici e succesul. Dar succesul e o floare atât de fragilă, încât pare de-a dreptul, și uneori este, ireală. Luați-o pe Conchita Wurst, vedeta care a câștigat concursul Eurovision 2014. Are succes. Și? Este? Există?, pentru a amorsa distincția subtilă între *a fi* și *a exista*. Unii sunt, alții există. Iar succesul calmează pe moment pofta de putere a individului.

Dă dependență și, treptat, naște monștri. Nu succesul e valoarea centrală a existenței, după cum încearcă să acrediteze paradigma consumistă. Frumusețea este valoarea centrală și puterea ei este dragostea.

nu o dăm prea repede pe câțiva arginți. Frumusețea e ca flacăra lumânării. Cum spune frumos Vasile Voiculescu: „Când fluturul își arde aripa-n lumânare, el nu râvnește seul, ci magica-i lumină.” Dar nu numai fluturul, aș adăuga eu, ci și muștele

Patru ani de Musicology Today

lect.univ.dr. Florinela Popa

Lipsa vizibilității a fost mai tot timpul o problemă pentru muzicologia românească. Până la un punct, putem găsi scuze. Știm cu toții că, în contextul politic de dinainte de '90, era aproape imposibilă promovarea internațională, pe care totuși câteva „produse” muzicologice de la noi ar fi meritat-o din plin. Timpul scurs de atunci nu a rezolvat de la sine problema. Ba mai mult, în ultimii ani, am asistat neputincioși la declinul unor reviste prestigioase în limba română. Era clar că trebuie făcut ceva în sprijinul scrisului muzicologic de calitate, iar Universitatea Națională de Muzică din București a găsit o soluție salutară.

În 2010, la inițiativa doamnei prof.univ.dr. Valentina Sandu-Dediu, UNMB a pus bazele unei reviste *online*, exclusiv în limbi străine (engleză, germană și franceză), *Musicology Today*. De la bun început, aceasta s-a dorit a fi o platformă de lucru, unde specialiști români și străini să poată aborda la un nivel academic înalt teme și aspecte ale muzicologiei actuale.

Punerea în practică a acestui proiect nu avea să fie deloc ușoară, ținuta științifică asumată presupunând o serie de rigori. În primul rând, au trebuit convinse de seriozitatea proiectului personalități din domeniu, care au acceptat să facă parte din board-ul editorial: Grigore Constantinescu (UNMB), Helmut Loos (Universitatea din Leipzig), Costin Mioreanu (Universitatea Sorbona, Paris), Jean-Jacques Nattiez (Universitatea din Montreal), Dorothea Redepenning (Universitatea din Heidelberg). Apoi, era absolut necesară garantarea calității materialelor ce urmau a fi publicate. Pentru aceasta, a fost adoptat sistemul peer-review, care presupune evaluarea anonimă de către doi specialiști a fiecărui studiu primit la redacție. Deși *Musicology Today* e un proiect în care toți cei implicați lucrează *pro bono*, revista primește sprijinul a 16 evaluatori care, periodic, parcurg critic materialele încredințate de autori spre publicare: Gabriel Banciu (Academia de Muzică „Gh. Dima” din Cluj), Sebastian Barbu-Bucur (UCMR), Maria Sabina-Drăga (Universitatea București), Ștefan Firca (UNMB), Corneliu Dan Georgescu (Berlin), Nicolae Gheorghiuță (UNMB), Monica Isăcescu (Radio România Muzical), Alina Ledeanu (redactor-șef *Secolul XXI*), Olguța Lupu (UNMB), Laura Manolache (UNMB), Costin Moisil (Muzeul Țăranului Român, București), Haiganuş Preda-Schimek (Viena), Antigona Rădulescu (UNMB), Speranța Rădulescu (Muzeul Țăranului Român, București), Constantin Secară (Institutul de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu”, Academia Română), Laura Vasiliu (Universitatea de Arte „George Enescu”, Iași).

Cu o apariție trimestrială, *Musicology Today* a avut de la început o structură unitară, coerentă, care permite colectarea din timp a articolelor. Organizat tematic, fiecare număr e ghidat de editorialul semnat în deschidere de redactorul-șef, Valentina Sandu-Dediu, urmat de trei studii, o rubrică de eseuri și de 1-2 recenzii de carte. Până în prezent, revista a propus autorilor un spectru tematic larg și incitant totodată: *muzicienii aniversați în 2009 și în 2010; punți; fuziuni; femei în muzică; muzică pentru privat; identități; „everything is connected”; muzică și mituri; concepte interdisciplinare; musica sacra*

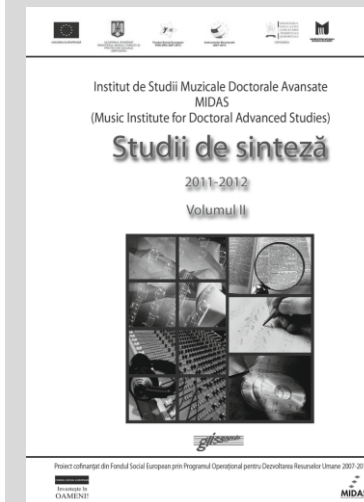
(1); *muzică românească; vocea/discursul interpretului; Constantin Silvestri – 100 de ani de la naștere; musica sacra* (2). Numerele dedicate muzicii religioase sunt coordonate de Nicolae Gheorghiuță, care în 2012 s-a alăturat redacției, din care mai fac parte Anamaria Călin, Ioana Marghita și Florinela Popa.

Pe lângă apariția sa *online*, *Musicology Today* a trecut și la varianta tipărită. Numerele fiecărui an, din 2010 până în prezent, sunt reunite în volume consistente, publicate în condiții grafice deosebite la Editura Universității Naționale de Muzică din București.

Rezultatele unei munci susținute în acești patru ani de la înființare încep să fie vizibile odată cu indexarea *Musicology Today* în două prestigioase baze de date internaționale. Concret, din 2012 *Musicology Today* a intrat în baza de date EBSCO, una dintre cele mai mari din lume, care găzduiește nu mai puțin de 515.000 de cărți și 360.000 de reviste din diverse domenii. Cea de-a doua bază de date, cu care UNMB a semnat un contract de colaborare la începutul acestui an, este RILM (Répertoire International de Littérature Musicale). Specializată în publicații academice muzicale, RILM cuprinde peste 500.000 de materiale (articole, cărți, bibliografii etc.) din 146 de țări. Prin aceste indexări, care dau posibilitatea cercetătorilor de oriunde să acceseze *Musicology Today*, revista UNMB se apropie simțitor de misiunea pe care și-a asumat-o din start, aceea a vizibilității și a atât de necesarei deschideri către lume.

Numbers 13-16
January-December 2013

A apărut în format tipărit, la Editura *Glissando* a UNMB, al II-lea volum cu studiile sintetice ale bursierilor din proiectul postdoctoral MIDAS.

Ele acoperă toate capitolele tematice cuprinse în proiect, fiind oglinda unui intens efort de cercetare de nivel postuniversitar.

Redacția ACORD

Coordonator:
Antigona RĂDULESCU

Redactor:
Vlad VĂIDEAN

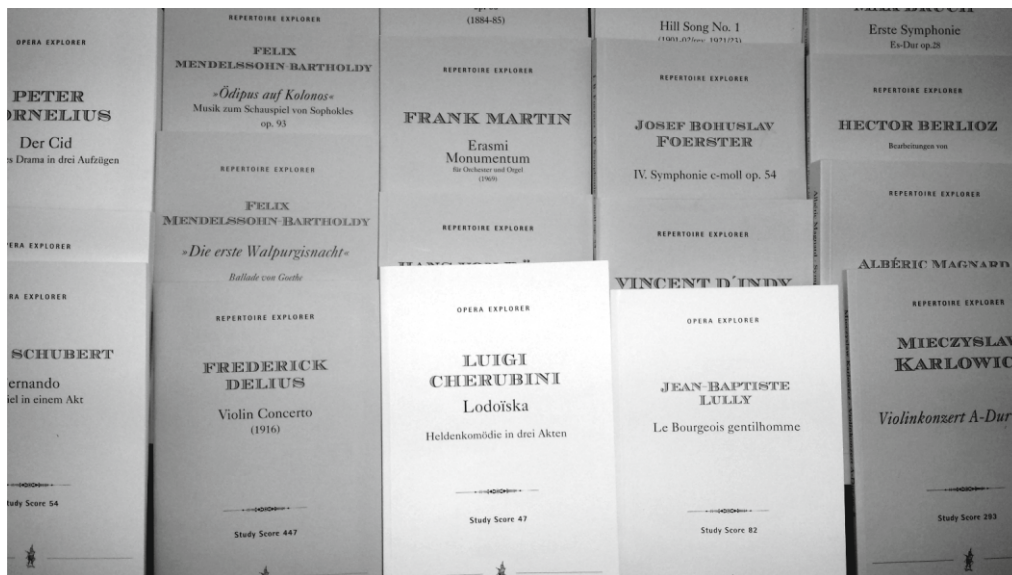
Secretar de redacție
Lavinia POPESCU

Design, tehnoredactare și producție:
NETBOOT - www.netboot.ro

Puteți contacta redacția ACORD prin e-mail la acord@unmb.ro
ISSN 2066 - 0901

Muzică rară la noi în bibliotecă

drd. Alice Tacu

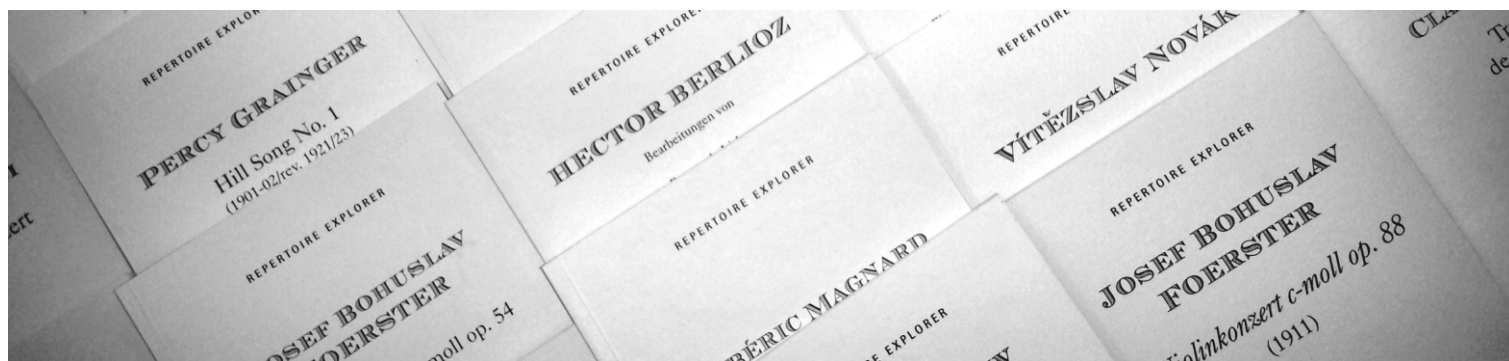
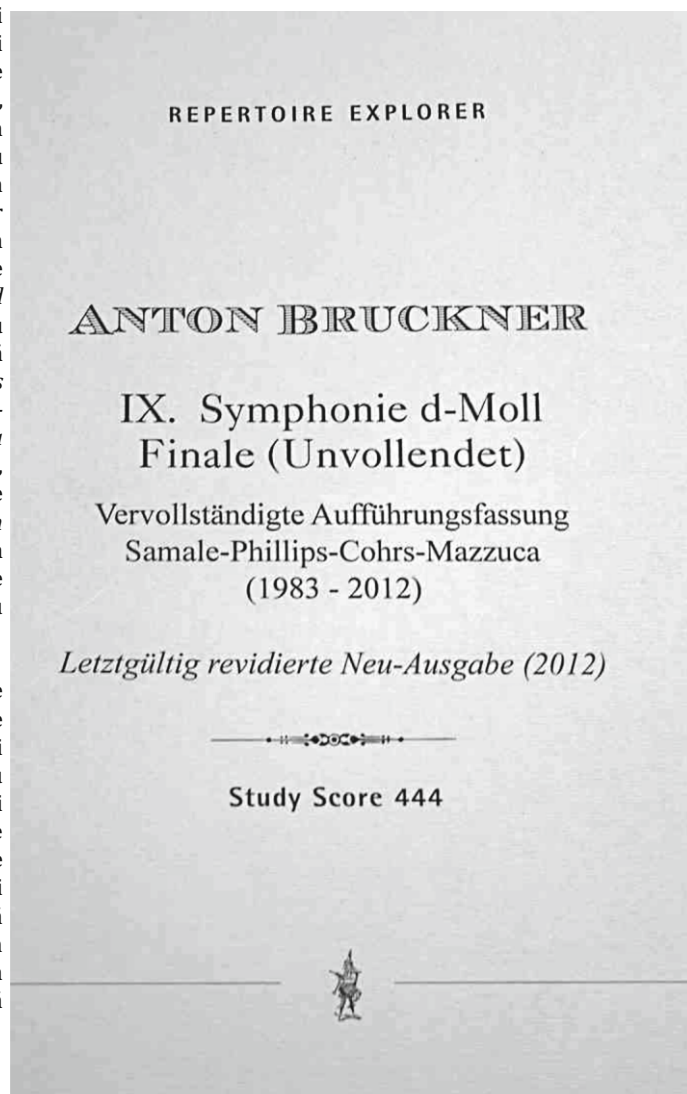

Biblioteca UNMB are, de curând, 235 de titluri noi în colecție. Noile partituri constituie o donație primită de la Musikproduktion Höflich München, o editură muzicală specializată în publicarea și promovarea muzicii rare. Catalogul lor include partituri mai puțin cunoscute din repertoriul clasic și contemporan, publicate în colecția *Repertoire and Opera Explorer*, dar și în ediții speciale ca *The Flemish Music Collection* și *The Phillip Brookes Collection*. Seria de partituri *Repertoire and Opera Explorer*, încă în desfășurare în prezent, a fost inițial lansată acum 12 ani, iar azi este una dintre cele mai importante colecții de acest fel din lume, insistând asupra promovării unui repertoriu inedit, cu partituri interesante și greu de găsit.

Noile partituri includ opere precum *Die Hochzeit* de Richard Wagner, *Der Bärenhäuter* de Siegfried Wagner, fiul acestuia, sau *Der Diktator* de Ernst Krenek, și lucrări simfonice, dintre care menționăm *Sinfonia drammatica* de Ottorino Respighi, *Sinfonia a II-a* de Alexander Zemlinsky, *Sarabande et Cortège* de Ferruccio Busoni și multe altele. Însă la momentul actual, unele dintre cele mai interesante titluri primite sunt cele ale compozitorului englez John Foulds. Cu lucrări mai puțin cunoscute pe parcursul secolului 20, acum creația lui John Foulds trece printr-un adevărat proces de recunoaștere a valorii sale, în care efortul editurii de a organiza ediții princeps cu lucrările compozitorului a devenit semnificativ. La editarea manuscriselor lui John Foulds au contribuit Christoph Schlüren, Lucian Beschiu și mai ales Malcolm MacDonald,

muzicolog bine cunoscut și autor al unei biografii entuziaste despre compozitorul englez, publicată încă din 1989. În ultimii ani, interesul pentru muzica lui John Foulds este din ce în ce mai mare, iar posibilitatea de a avea în biblioteca UNMB aceste partituri – *April-England* pentru orchestră sau versiunea pentru pian scrisă de compozitor, *Ram Dass* pentru orchestră, *Gandharva-Music* pentru pian, *Sonata pentru violoncel și pian*, *Aquarelle* pentru cvartet de coarde, *Trio "Ritornello con variazione"* ș.a. – aproape că ia forma unei invitații spre aprofundare și sincronizare cu noul val de interes.

Nu în ultimul rând, trebuie spus că noile partituri ale bibliotecii UNMB includ și prefețe consistente cu informații despre compozitori și lucrările lor, informații care altminteri sunt mai greu de găsit și, de aceea, cu atât mai binevenite. Vă invităm să răsfoiți volumele în voie, în speranța că printre ele se va afla pentru fiecare o nouă revelație.

Festivalul Chei

Editia a VI-a, 6-12 aprilie 2014

6 aprilie 2014: debut de festival Chei

Vlad Văidean – Muzicologie, anul III

Protagonistii serii care a inaugurat festivalul *Chei* (ajuns în acest an la cea de-a șasea ediție, desfășurată în intervalul 6-12 aprilie 2014), s-au considerat în măsură să împlinească acea ambiție pe care este îndreptățită să o vehiculeze orice manifestare de același gen, anume, debutul printr-un concert spectacular, amplu prin forțele interpretative angajate, și solemn grație reculegerii religioase la care invită până și zglobiul Gioacchino Rossini în al său crepuscular *Stabat Mater*.

Înainte de toate, mi se pare interesant să amintesc cum, în deceniul anilor 1830, opinia publică pariziană era frământată de discuțiile aprinse pe marginea iminentului *Stabat Mater* pe care „Lebăda din Pesaro” anunțase în repetate rânduri că îl va definitiva. Rossini renunțase deja să mai compună opere, fapt ce nu îi anulase însă statutul de supremă celebritate a epocii, încă aptă ca, din vârful patului său de lauri, să întrețină și să savureze suspansul, zarva sau șoaptele febrile pe marginea momentului în care noua sa lucrare se va face auzită. Sublima, controversata și totuși triumfala premieră va surveni abia în 1841, când taberele erau deja divizate în admiratori și critici ai „competenței” celui mai popular compozitor de operă de a se converti la sobrietatea unei lucrări cu subiect religios.

Rememorez toate acestea deoarece nu cred că e deplasată persistența și în prezent a anumitor reticențe la adresa pioșeniei rossiniene; unora (printre care am tendința să mă număr), îmbinarea dintre „durerile crucii” și bel canto-ul virtuoz, senzual, aproape dezamățat al stilului consacrat rossinian nu le-ar părea nici acum, în vremea tuturor posibilităților, atât de sinceră și demnă de acel extatic elogiul de care se bucură îndeobște creațiile târzii – inevitabil, niște capodopere – ale unui maestru. Oricât de înzestrată cu aptitudinile recapitulative ale vârstei, apetența rossiniană pentru ferveore mistică mi s-ar fi părut de-a dreptul implauzibilă. În fond, cum ar fi fost posibil ca acea tipică vervă ritmică, abia așteptând câte-o vehemență arpeggiată majoră pentru a se dezlănțui explozivă, înțepătoare și guralivă, acea frapantă insistență repetitivă – în detrimentul aproape complet al expresivității – pe niște celule melodice destul de incolore, întrucât, adeseori, ele nu reprezintă decât niște simple formule cadențiale care sunt însă retopite în parfumul artificial și eclatant al virtuozității decorative, cum ar fi putut deci tot acest „cinism melodic”, tot acest „*crescendo* etern și infantil” (după cuvintele lui Hector Berlioz) să se plece dintr-o dată la picioarele crucii și să empatizeze cu rugăciunea îndurerată a Fecioarei Sfinte?

Totuși, convenit-s-a să încerc a considera că nu este vorba despre neputința compozitorului, ci despre aceea – nu prea binevoitoare – a imaginației mele; așa că, încetul cu încetul, pe măsură ce ascultam lucrarea, mi-a stat în putință să constat cum, din dorința de a se adecva cu tematica aleasă, Rossini adoptă două procedee: fie își impune anumite comportamente destul de

neobișnuite și „academice” pentru el (în primul rând, grandoarea neapărat polifonică, în manieră fugată, a finalului, apoi diverse austerități monodice sau armonice revelate mai ales în fragmentele *a capella* ale corului); fie se deversează așa cum

știe el mai bine, organizându-și discursul – mai ales în ceea ce privește ariile soliștilor – în jurul consacratelor zburdălnicii melodice alcătuite din scurte motive bine conturate, adesea repetate, nesupuse dezvoltării și întotdeauna prelucrate în sensul ornamentărilor acrobactice. De fapt, el încearcă să ne convingă că tocmai această predilecție pentru repetiția unor miezuri melodice învelite în foi decorative ar putea intra în concordanță cu modul în care austeritatea transcendentă a crucifixului este înveșmântată în lacrimile Maicii Sfinte și în cele retrospective, pline de omagială pocăință, ale credincioșilor de pretutindeni. Până la urmă, Rossini nu poate decât să rămână el însuși, mai ales în momentele de rugăciune, când îngăduința divină receptează orice suflu, cu condiția ca izvorul lui să nu fie tulburat de ipocrizii ori măști menite să anestezieze durerile pe care, dornic de transfigurare, sinele cel mai din adânc le propulsează spre suprafața incandescentă a rostirii inimii.

Tocmai pentru că s-a caracterizat în principal printr-o profesionistă punere în cumpănă a redării sobre cu mlădițele unui elan romantic, performanța interpretativă a Orchestrei Simfonice *Universitaria*, condusă de lect.univ.dr. Alexandru Ganea, și a Corului UNMB, coordonat de prof.univ.dr. Mihail Diaconescu și conf.univ.dr. Ioan Golcea, m-a ajutat să îmi îndrept atenția îndeosebi spre lucrare și să ajung astfel la concluziile tocmai expuse. De altfel, interpretii care „prestează” în așa fel încât să nu le fie lor acordată mai multă atenție decât piesei prezentate asigură validitatea și valoarea poziționării lor care, înainte de toate, trebuie să fie una eminentă mijlocitoare.

Dacă ar fi totuși să nu mă sfiesc, aș spune că au existat unele incongruențe între ansamblul instrumental și cel coral (mai ales în final, unde, din cauza dificultății sporite a partiturii, s-au întrevăzut, chiar dacă în mod discret, unele bâjbâieli și găfâieli). Și poate că unii s-ar fi putut plânge de moliciunea redării unor pasaje care, în tradiția rossiniană limpede și precisă, ar fi cerut mai multă incisivitate. Dar, până la urmă, au precumpănit emoția de care corul s-a arătat animat îndeosebi în momentele *a capella*, precum și participarea atentă, muncitoare, rareori inertială a orchestrei la creionarea limbajului instrumental rossinian extrem de individualizat. Iar cei patru soliști au fost perfect conștienți de dragostea oarecum sadică pe care Rossini le-o arată până și în această lucrare prin

nenumerabilele nuanțe și capcane acrobactice investite în partiturile lor. Dintre ei, s-a distins în mod net basul Iustinian Zetea – stăpân absolut peste rol, autoritar, dar nu vanitos, exigent, dar nu urmărit de furorii perfecționiste, în nicio clipă șovăielnic, în nicio clipă deconectat de la realitatea muzicală care îl definea. Apoi, deși nu au plămădit întru totul acea savoare virtuoză aproape instrumentală a vocalității rossiniene, soprana Bianca Mărgean și mezzosoprana Andreea Iftimescu au reușit totuși să se apropie de ușurința și grația cerute, înscriind în cele din urmă flexibilitatea ghirlandată a liniilor lor melodice în slujba contextului. În aceste condiții, tenorul Adrian Dumitru – cu un volum vocal mai palid și făcând eforturi pe pantele ascendente ale registrului – s-a profilat ca un element de contrast nefavorabil.

În final, nu poate fi omisă precizarea faptului că acest eveniment inaugural s-a desfășurat pe scena Sălii Radio. Lumea interesată a fost astfel înștiințată despre dorința Universității Naționale de Muzică din București ca, prin acest festival, să își celebreze și să își împărtășească performanțele într-un context mai larg, neînramat de zidurile specializate și vanitoase ale clădirii în care funcționează, necondiționat de proximitățile liniștitoare reprezentate de cei ce se cunosc, se pricep și se urmăresc unii pe alții. Totuși, răspândirea soliei și în afara cochiliei nu este posibilă în absența unei coeziuni și a unei empatii până la urmă firești între membrii unei instituții care plămăiește viitorul. Or, fără de sfială fie spus, gradul de umplere a sălilor la alte concerte ale festivalului nu mi-a îngăduit să mă încred prea mult în existența unei conștiințe a apartenenței, deși mulți colegi sau chiar mentori ar fi fost mai mult decât îndreptății să se numere printre spectatori. Nu știu să propun soluții ori metode de „atractivizare”. Poate că încă mi se mai permite să afirm că „a constata” este verbul care mă definește. De aceea, constat că, pentru a nu rămâne o manifestare perpetuată în virtutea inerției, festivalul *Chei* ar merita să apară într-o tot mai pregnantă măsură ca o roditoare săptămână, realmente o sărbătoare în cadrul căreia membrii unui colectiv instituțional nu doar își revelă lor înșiși rezultate și recapitulări mângâietoare, ci și năzuiesc să se arate – cu eleganță, cu degajat profesionalism, cu perpetuă încredere în propriile posibilități și valori – drept ceea ce sunt, anume depozitari ai vieții artistice care va anima existența unei mereu iminente cetăți de mâine.

Orchestra Universitaria	Violoncel	Sorin Robu	Melania Alexandra Slămnoiu	Florica Mădălina Cucu
Vioara I	Ștefan Cazacu	Trombon	Marius Ionuț Stanciu	Roxana Elena Dobrițoiu
Viviana Vlas	Mihail Grigore	Radu Andron	Marian Bostan	Ionuț Drăgan
Florian Cristea	Alexandra Pascaru	Mirel Liță	Emanuel Bujoi	Marian Nicolae Drăghici
Beatrice Gagi	Alexandru Totan	Andrei Lupașcu	Alexandru Aurelian Ioniță	Nicoleta Doinița Ene
Ana Maria Marian	Horățiu Ludușan	Percuție	Alexandru Adrian Stolnicu	Arinna Ioana Florea
Ana Țipeanu	Adrian Precup	Stroe Alexandru Uță	Claudiu Ionuț Stuparu	Alexandra Carmen Frățeanu
Cătălina Cîrciu	Constantin Borodin	Soliști	Ioana Arjan	Denisa Grecu
Laura Șandru	Jean Thibaut Joubert	Bianca Mărgean	Bogdan Adrian Perțea	Alexandra Groșanu
Elisabeta Nedelciu	Contrabas	Andreea Iftimescu	Marius Florian Târceatu	Oana-Maria Hangu
Alexandru Cozma	Victor Savca	Iustinian Zetea	Maria Ungheanu	Andreea Laura Holban
Răzvan Anemțoaiei	Alexandru Merca	Adrian Dumitru	Florentina Brescanu	Maria Bianca Ionescu
Ștefan Roșu	Octavian Maxim	Corul UNMB	Andreea Florentina Busuioc	Vasile Macovei
Alexandru Mihai	Ștefan Oancea Ștefan	Mariza Ciapaite	Ionuț Ciorbagiu	Andrei Daniel Georgian Manea
Nicoleta Petre	Iulian Țuțu Iulian	Maria Baci	Sinziana Irina Geantă	Andrei Marin
Ștefana Zaharia	Flaut	Anca Vilău	Andra Mailat	Diana Mateescu
Vioara a II-a	Oana Leonte	Alexandra Modoran	Veronica Marin	Alina Mădălina Musătoiu
Alexandra Tănase	Cristina Dumitrescu	Cătălina Dafina	Anna Maria Maruda	Daniela Mutu
Andra Andrei	Oboi	Vasile Moruz	Cristian Nica	Ana Maria Nanu
Andrei Lungu	Cristina Ordean	Elena Bianca Oprea	Isabella Maria Slămnoiu	Eugenia Nicolae
Ștefan Evanghelie	Andreea Dragomir	Marinel Cornelius Dinu	Florin Adrian Vasile	Eugenia Ortopelea
Cristiana Tudor	Clarinet	Andreea Clara Dumitru	Alexandra Vieru	Daniel Paul
Gabriela Secula	Alexandru Cantea	Ștefan Gabriel Spiridon	Isabelle Lucia Cristea	Maria Cristina Radu
Diana Ciudin	Ștefan Voinic	Ileana Dumitrache	Silviu Enache	Andreea Mădălina Runceanu
Emanuel Vardianu	Fagot	Mihaela Alina Dumitrescu	Cristian Grancea	Maria Adina Sandu
Monalisa Vasile	Iulian Nițică	Florentina Fedic	Regina Mengheriș	Andrei Adrian Stroia
Mihai Silișteanu	Manuela Ghiță	Doina Gabriela Florescu	Emanuel Gavrilesco	Cicerone Tudor
Viola	Corn	Ana Maria Ion	Adrian Grămadă	Valentin Ungureanu
Sorin Spasinovici	Cezar Florea	Florin Cristian Neagoe	Abo Zayed Yhm Amir	Amalia Oana Uruc
Cosmina Stîngă	Mihai Adetu	Georgiana Carmen Nica	Ionuț Alexandru	Ionuț Dănuț Vancea
Ana Maria Nicolae	Petru Sfabu	Cosmin Gabriel Răducanu	Georgiana Eliada Amza	Mihai Valentin Lascu
Georgiana Nae	Robert Stanciu	Gabriela Mirela Roșu	Amira Florentina Bugheață	Andrei Predescu
Georgiana Bordeianu	Trompetă		Emanuela Ceaușu	Gheorghiza Sandu
	Cristian Cucu		Alexandru Comșa	Raluca Gabriela Stavriu

Chevalier de Saint George în contextul Clasicismului muzical european

lect.univ.dr. Bogdan Vodă – dirijor al Orchestrei Concerto

În cadrul Festivalului *Chei*, două manifestări complementare au vizat Clasicismul muzical, din perspective istorice și muzicologice, respectiv interpretative.

Conferința Chevalier de Saint George l-a avut oaspete pe Alain Guede, reputat ziarist și cercetător parizian, autor al primei biografii a compozitorului și președinte al Asociației *Le Concert de Monsieur de Saint-George*.

Acesta a prezentat contextul social-istoric în care s-a născut, a crescut și a devenit celebru primul muzician de anvergură provenit din coloniile franceze, un mulatru (fiu al unui nobil francez, proprietar al unei plantații în Guadelupa, și al sclavei sale, Nanon) care a impresionat înalta societate a celei de-a doua jumătăți a secolului al XVIII-lea. Violonist virtuoz, dirijor și compozitor remarcabil, acesta a cucerit saloanele pariziene, ajungând și în cercul apropiaților reginei, fiind propus pentru conducerea Conservatorului și Operei Naționale, ceea ce a provocat o amplă controversă în lumea artistică și politică a vremii. Impresionând prin apariție (dincolo de culoarea pielii, statura athletică și trăsăturile fizionomice de o deosebită frumusețe), prin educația aleasă și manierele impecabile, completate de titlul de cel mai bun spadassin al Franței, Joseph Boulogne, Chevalier de Saint George, a avut o viață cu multiple și dramatice schimbări de statut, reflectate și în particularități ale creațiilor sale, punctate și exemplificate sonor de către conferențiar. Întâlnim în creația sa opere, simfonii, concert, simfonii concertante, lucrări camerale ce prezintă o apropiere de stilul mozartian, având însă un lirism și o candoare particulare.

Conferința a fost bine primită de către puțini auditori, care au urmărit expunerea plină de amănunte de finețe, de clarificări contextuale foarte interesante punând în lumină

personalitatea muzicianului. Importantă a fost și promisiunea, făcută în numele asociației, de a transmite partituri ale compozitorului celor interesați, gratis, în baza unei solicitări. Remarcăm și prezența unei unice studente a secției de Muzicologie, respectiv lipsa oricărui cadru didactic, aspect care mă face să întreb dacă perioada Clasicismului este reprezentată la București doar de cei trei geniali compozitori, exponenți ai primei școli vieneze.

Seara, în fața unui public destul de numeros, a avut loc concertul simfonic al Orchestrei *Concerto*, avându-i soliști pe fagotistul Mihai Boboiescu (clasa c.d.a.dr. Maria Chifu) și pe pianistul Daniel Dascălu (clasa prof.univ.dr. Dana Borșan). Debutul a fost asigurat de *Simfonia în re major* de Saint George, o lucrare de tinerețe a acestuia, care a ilustrat muzical conținutul conferinței printr-o muzică luminoasă, subtilă, în spiritul civilizației franceze. A urmat *Concertul pentru fagot și orchestră în Fa major* de Johann Nepomuk Hummel, compozitor austriac (de origine slovacă) al aceleiași perioade, o lucrare care a pus în valoare unele calități expresive și de virtuozitate ale lui Mihai Boboiescu, un tânăr cu prezențe consistente în peisajul muzical bucureștean, dovedind atenție și finețe în detaliile de frazare, respirație și articulație, bun gust și nu în ultimul rând o viziune interesantă asupra lucrării. *Concertul pentru pian și orchestră nr.4* de Ludwig van Beethoven a constituit punctul central al seriei atât din perspectiva valorii excepționale a lucrării, cât și prin excelenta

interpretare pe care Daniel Dascălu a asigurat-o. Prin calitatea și diversitatea sunetului, prin finețea diferențierilor dinamice și agogice, prin virtuozitate alternând cu momente meditative sau de un lirism particular, tânărul pianist a impresionat în cel mai plăcut mod audiența.

În finalul manifestării a fost propusă *Simfonia numărul 85 „Regina”* de Joseph Haydn, lucrare care a fost comandată și interpretată în primă audiție de către Saint George la Paris acum mai bine de două secole.

Închei prin adresarea de felicitări pentru performanțele artistice deosebite celor doi soliști și îndrumătorilor acestora, calde mulțumiri membrilor orchestrei pentru efortul susținut și pentru multe momente în care s-au ridicat la înălțimea partiturilor interpretate, dar și oaspetelui francez pentru aducerea în atenția comunității academice a unui compozitor pe nedrept uitat.

Orchestra Concerto

Vioara I

Corina Gheorghe
Ruxandra Cuptor
Sânziana Dobrovicescu
Andreea Bernevic
Constantin Mușat
Marius Nițu
Cristina Șarpe
Daniela Tudor
Andreea Crăciunescu
Mihai Dunărințiu
Marius Drăghici
Georgiana Țane
Vioara a II-a
Cristina Bădăruță
Irina Răducanu
Arpad Fejer
Emanuel Dumitrache
Raluca Răducanu
Alexandra Satnoianu

Mircea Vicleanu

Simona Samoil

Viola
Andreea Ghitan
Daniel Vots
Eugen Cojocaru
Irina Hrețuc
Antoni Andreescu
Violoncel
Iulia Olteanu
Marilena Milcu
Alexandra Căplescu
Andreea Brăilescu
Contrabas
Iustin Carp
Ionuț Cristea
Flaut
Elena Tîrțopan
Teodora Iliescu
Oboi
Marcela Onofrei

Manuela Mureșan

Ana Boianțiu

Maria Luțan

Clarinet

Constantin Coadă

Anton Vasile

Fagot

Cristiana Crăciun

Alexandru Trișcariu

Corn

Andrei Roșoi

Puiu Alexandru

Nicu Banu

Cosmin Vasilache

Trompetă

Beniamin Purdel

Marian Vițalariu

Percuție

Daniel Iliescu

Recital de muzică românească

Desiela Tătaru - Muzicologie, anul I

Este extraordinar să te poți bucura de un concert alcătuit exclusiv din muzică semnată de mari compozitori români, într-un context al vieții noastre muzicale în care asemenea repertorii nu sunt frecvente. Cu atât mai mult trebuie să apreciem interpretările studenților Universității Naționale de Muzică din București din după-amiaza de 9 aprilie 2014, când am ascultat opt partituri caracterizate de farmec și diversitate stilistică, semnate de Mihail Jora, George Enescu, Tiberiu Olah, Constantin Silvestri, dar și de colegul nostru, Vlad Baciu.

Maria Petrache, de la clasa prof.univ.dr. Viniciu Moroianu, a deschis concertul cu mica bijuterie a lui Jora, *Joujoux pour ma dame* op. 7, un ciclu de piese inteligent talmăcite de pianista din anul I. Ideile muzicale au fost frumos reliefate și dezvoltate, dând un sentiment de unitate și mărturisind talent, muncă și bun gust. Aceleași calități s-au evidențiat și în interpretarea *Piese de concert* nr. 3 de Constantin Silvestri de către Ieronim Gugu, anul IV, stăpân pe mijloacele sale, de la clasa conf. univ. dr. Vlad Dimulescu.

O surpriză plăcută ne-a oferit flautistul masterand Octavian Moldovean, de la clasa prof.univ.dr. Vasile Ganțolea, care și-a ales piesa *Piercing* pentru flaut solo a tânărului compozitor, doctorand, Vlad Baciu. Consider că modul în care muzica românească nouă se promovează în

cadrul Festivalului *Chei* este o oportunitate deosebită pentru creatorii de muzică care vor să se afirme. Aplauzele s-au datorat, desigur, creației, dar și interpretului, care a reușit să surprindă convingător varietatea ritmurilor și a efectelor contrastante.

Piesa lui Tiberiu Olah, *Rime pentru relevarea timpului*, pentru vioară și mediu electronic, a constituit unul dintre punctele de maxim interes ale concertului, prin savoarea sa inovatoare: violonista Alexandra Tănase, studentă în anul II la master, la clasa conf.univ.dr. Ladislau Csendes, a trebuit să cânte urmând traiectoria a cinci pupitre, trei răspândite pe scenă și două în sală. Spațialitatea și ineditul armonic specific piesei au încântat, fără îndoială, publicul.

Următoarele momente muzicale i-au adus un omagiu lui George Enescu: pianiștii din anul II, Tudor Theodoru - clasa conf.univ.dr. Veronica Gașpar, cu *Mazurka mélancolique* (o viziune sensibilă, dar egală, nediferențiată), Maria Ionel - clasa prof.univ.dr. Steluța Radu, cu *Pavana* (o interpretare sinceră, dar puțin timidă), și Iulian Ochescu - clasa prof.univ.dr. Dana Borșan - cu

Bourrée (tehnică bună și sunet amplu). De la panorama pieselor solo a făcut excepție un singur duo cameral, format din Alexandra Mihăescu, anul III, la pian (clasa conf.univ.dr. Viorela Ciucur) și Andra Andrei, anul I, la vioară (clasa prof.univ.dr. Gabriel Croitoru), cu *Impromptu concertant* de George Enescu (unde am putut observa calitatea solistică a celor două protagoniste).

Concertul a fost o frumoasă ocazie de a păși în universul compozitorilor români ai secolului XX și XXI. Ne bucurăm nespuse de această inițiativă și ne dorim ca data viitoare sala „George Enescu” să fie plină de cei care își închină viața spinoasei cariere muzicale.

Gamelan și jazz în același concert

Liță Antonia Elena - Muzicologie, anul I

Am avut privilegiul să asist și în luna decembrie a anului trecut, și acum (luni, 7 aprilie) la cele două spectacole oferite de ansamblul de percuție condus de prof.univ.dr. Alexandru Matei într-o ipostază inedită, cea de *Game&Gamelan*. Format deopotrivă din studenți și masteranzi valoroși ai UNMB, acesta se recomandă prin profesionalism și seriozitate, ingrediente necesare în atingerea performanței. Așa se explică și popularitatea de care se bucură, confirmată și recent prin publicul numeros prezent în Sala „George Enescu”.

M-a impresionat în primul rând omogenitatea discursului susținut cu vervă, cu antren, sincronizarea perfectă a gesturilor, însemne ale unei eficiente și continue munci în echipă. De altfel, însuși Alexandru Matei mărturisea, în acest sens, într-un interviu publicat în ziarul

Acord, că „nu concertele sunt grele, ci repetițiile. În timpul repetițiilor învățăm, punem lucrurile la punct”. Fără muncă și pasiune pentru tot ceea ce este legat de arta sonoră, interpreții nu s-ar mai numi astfel, iar muzica, fără ei, ar înceta să existe. Atmosfera concertului a fost, ca de obicei, plină de suspans, dar și provocatoare de adrenalină. Programul a debutat cu două lucrări ale compozitorului Nebojsa Jovan Zivkovic (născut în fosta Iugoslavie și stabilit în Germania), *Trio per Uno* și *Uneven souls*, dificile mai ales prin complexitatea suprapunerilor ritmice. Deliciul l-a produs momentul muzical tradițional indonezian, pus în valoare și prin bogata și autentică vestimentație, provenită din Insulele

Bali, precum și prin mișcarea scenică însoțitoare. Potrivit scenariului, instrumentiștii așezați pe jos, în semicerc, au evocat o petrecere populară, cu ritmuri dansante ajungând până la frenezie și concretizate cu virtuozitate. Am apreciat exuberanța sonorităților exultate de pitorescul ansamblu și, curioasă de a cunoaște și o reacție „din interior”, m-am adresat unuia dintre membrii, Alexandru Stroe: „Personal, nu pot să fiu decât fericit că iau parte la astfel de

evenimente, grație profesorilor mei Alexandru Matei și Sorin Rotaru. Cu această ocazie exprim recunoștința pentru îndrumarea pe care mi-au acordat-o și vreau să le mulțumesc. Ansamblul *Game* a demonstrat încă o dată că tratează scena și publicul cu foarte mare seriozitate, iar profesionalismul de care dă dovadă fiecare membru situează școala românească și arta muzicală la nivel internațional. Spun asta având în vedere și recenta participare a ansamblului la Festivalul Internațional de Percuție organizat de Societatea Română de Radiodifuziune, festival în care am fost remarcăți și felicitați de către percuționiști de prestigiu.” Show-ul serii a continuat în tonuri de jazz, cu

Hard Bop Vision Ensemble coordonat de prof.univ.dr. Mircea Tiberian, alcătuit din Alex Coty (pian), Liviu Negru (chitară), Răzvan Cojanu (contrabas) și Alex Kocsis (baterie). Ei au creat, cu rafinament, o atmosferă predominant intimă, în nuanțe de blues. Fiecare interpret a susținut și câte un excelent moment de improvizație solistică, stârnind binemeritate aplauze.

Acestui nucleu i s-a alăturat apoi, în postură vocal-solistică, Robert Patai, pe care l-am apreciat în mod special, motiv pentru care i-am solicitat impresii „la cald”. „M-am simțit foarte bine pe scenă astăzi, pentru că am fost alături de prietenii mei. Am ales două piese care-mi plac în mod deosebit: *Body and soul* - una din cele mai frumoase balade jazz, și *Little B's poem*, o piesă ce propune un univers interior foarte interesant.” Nu au

lipsit, desigur, nici laudele și mulțumirile adresate mentorului său: „Mă înțeleg foarte bine cu dl. Mircea Tiberian, îl respect mult. Dincolo de asta, cred că a avut un rol important în evoluția mea atât muzicală, cât și psihologică. Pe lângă faptul că mi s-au revelat multe aspecte muzicale, mi s-a cristalizat și un anumit mod de a privi muzica. Ceea ce discutăm la ore cu el este foarte interesant și, pe mine personal, mă ajută foarte mult. Este un om onest și lucid.”

În concluzie, pe parcursul concertului am savurat două stiluri muzicale distincte, dar la fel de spectaculoase și convingătoare ca interpretare. Ovațiile puternice de la final au formulat coda firească.

Un prim periplu cameral

Adina Mariana Popescu – Muzicologie, anul I

Festivalul *Chei* din acest an stă mărturie pentru intenția unui colectiv instituțional de a arăta că își propune nu doar să contribuie la creionarea unor evoluții profesionale, ci și să evidențieze acele discrete legături care-i fac pe toți studenții să simtă că învață și se angajează spre mai bine împreună. Am apreciat pasiunea pentru acumulare, pentru lărgirea orizonturilor, cultura muzicală care a răzbătut în diferite recitaluri, concerte, armonizarea personalității fiecărui tânăr muzician cu universul divers al pieselor interpretate.

Recitalul cameral de marți, 8 aprilie, a avut alura unei promenade sonore prin combinații de timbruri și sfere stilistice distincte.

Începutul l-a dat muzica de mare profunzime din *Partita a II-a în do minor* de Johann Sebastian Bach, care a prins viață prin interpretarea inspirată a studentului la pian Cătălin Răducanu, la clasa prof.univ.dr. Viniciu Moroianu. Au urmat sunetele calde și fermecătoare ale oboiului în trei piese solo de Antal Doraty, cărora Felicia Greciuc, studentă la master, anul II, la clasa conf.univ.dr. Florin Ionoaia, le-a redat savoarea originală.

Legătura inspirată dintre George Vîrban, tenor, la clasa c.d.a. Maria Colpoș, și Miriam Drașovean, Pian, anul II, la clasa conf.univ.dr. Steluța Radu, a

creat o atmosferă plăcută și reconfortantă. Cei doi au prezentat cu aplomb aria lui Basilio din *Nunta lui Figaro* de Wolfgang Amadeus Mozart. *Subito pentru vioară și pian* de Witold Lutoslawski a beneficiat de o deosebită desfășurare de forțe și de virtuozitate în interpretarea Vivianei Vlas la vioară, clasa conf.univ.dr. Marcel Frandeeș, acompaniată la pian de lect.univ.dr. Marina Dragomirescu.

La rândul lor, studenții la chitară, Lucian Manciuc și Mădălin Antonesei, anul III, îndrumați la muzică de cameră de lect.univ.dr. Oana Vișenescu, au colaborat în rafinata transcripție după *La Vida Breve* de Manuel de Falla.

O prestație deosebită au avut, așa cum de altfel ne-au obișnuit, studenții de la clasa de violoncel a prof.univ.dr. Marin Cazacu, Horațiu Ludușan și Adrian Precup, care au interpretat convingător *Suita pentru violoncel solo* de Gaspar Cassado și *Sonata pentru violoncel solo* de György Ligeti.

Promenada sonoră a continuat cu Nastasia Iacob, pian, anul II, și Alexandru Cosma, vioară, anul II, la clasa de muzică de cameră a prof.univ.dr. Diana

Moș, care au dat viață discursului muzical din *Sonata pentru pian și vioară*, partea a III-a de Ludwig van Beethoven, urmați de tânărul Victor Savca, student la master anul I, la clasa de contrabas a c.d.a. dr. Ștefan Thomasz, care a evoluat în piesa *Preludiu și Sarabandă* din *Suita în stil vechi* de Hans Frybe.

Recitalul s-a încheiat cu *Sonata pentru vioară și pian*, părțile II și III, de Claude Debussy, sugestiv modelată de Ștefana Zaharia, la vioară, master anul I, și Mihaela Neacșu, la pian, master anul I, la clasa de Muzică de cameră a conf.univ.dr. Manuela Giosa.

Cu talent și sensibilitate, studenții ai Facultății de Interpretare Muzicală au arătat preocupări camerale într-o primă rundă concertistică din cadrul Festivalului *Chei*.

Concert cameral în cadrul Festivalului Chei

Radu Mihalache – Muzicologie, anul III

Ediția din acest an a Festivalului *Chei* a strâns sub umbrela sa un număr impresionant de evenimente care și-au propus, probabil din respect pentru cei 150 de ani ai Universității, să se prezinte la cele mai înalte cote de profesionalism. Nici concertul cameral ce a avut loc în data de 8 aprilie în sala "George Enescu" nu a făcut rabat de la această tendință, oferind publicului (nu foarte numeros) o seară cu muzică de calitate.

Programul a debutat cu *Impromptu* pentru harpă solo de Albert Roussel, lucrare interpretată de Adriana Câlția, studentă la clasa c.d.a.dr. Ion Ivan Roncea. Misteriosul sunet ce a evocat parcă spiritul poezilor antici a reprezentat o bună introducere în atmosfera concertului, în cadrul căruia a urmat un moment cameral susținut de clarinetistul Ștefan Voinic, violonista Laura Șandru și pianista Miruna Popescu, care, sub îndrumarea lect.univ.dr. Adriana Maier, au

pregătit părțile a II-a și a III-a din *Trioul pentru clarinet, vioară și pian* de Aram Hacıaturian. A urmat o interpretare corectă, onestă, a primei *Partite* de Johann Sebastian Bach, realizată de pianistul Abel Corban, student la clasa prof.univ.dr. Viniciu Moroianu, urmată apoi de o scurtă incursiune în universul operei. Din cadrul genului vocal am putut asculta *Aria lui Macduff* din opera *Macbeth* de Giuseppe Verdi și *Core'ngrato* de Salvatore Cardillo, lucrări cântate de tenorul Bogdan Lupea, pregătit de prof.univ.dr. Eleonora Enăchescu. La pian s-a aflat conf.univ.dr. Andreiana Roșca Geamăna.

Sonorități de pe la începutul veacului trecut ne-a adus violonistul Ciprian Oraveț, student la clasa conf.univ.dr. Luminița Burcă, care a interpretat *Balada pentru vioară solo* op.27 nr. 3 în re minor de Eugène Ysaÿe, urmat de clarinetistul Ciprian Melente, pregătit de c.d.a.dr. Ion Nedelciu, care a oferit publicului *Sonatina pentru clarinet și pian*

de Bohuslav Martinu, acompaniat de conf.univ.dr. Liliana Nedelciu. Finalul concertului a fost marcat de un nou moment cameral susținut de pianista Mădălina Dănilă, violistul Sorin Spasinovici și violoncelistul Thibault Joubert (studenți aflați sub îndrumarea prof.univ.dr. Șerban Dimitrie Soreanu), care au propus o versiune plină de energie a primei părți din cadrul *Trioului op.114 în la minor* de Johannes Brahms.

Deși în aparență o simplă audiție de clasă, concertul cameral propus de tinerii muzicieni ai Universității Naționale de Muzică din București a fost mai mult decât atât, reușind să capete, datorită entuziasmului celor prezenți, aspectul unui adevărat eveniment. M-aș bucura dacă un public mai numeros s-ar arăta interesat să asculte tânără generație de muzicieni și le-ar sprijini dezvoltarea profesională.

Internaționalizarea Festivalului Chei – Trio „Osiris”

Benedicta Pavel – Muzicologie, anul I

Reputatul *Trio Osiris* – Ellen Corver (pian), Peter Brunt (vioară) și Larissa Groeneveld (violoncel) – a celebrat anul trecut 25 de ani de activitate intensă, în care a traversat cinci continente și a fost distins cu numeroase premii, printre care „Philip Morris Finest Selection” și „Annie Bosboom” al Fundației Kersjes.

Aflat acum în turneu european, ansamblul din Haga a fost oaspetele UNMB, susținând un concert cameral în Festivalul „Chei” miercuri, 9 aprilie, ora 19.00, la Sala „George Enescu”. Din bogatul său repertoriu, am ascultat *Trio în mi bemol major, op. 1, nr. 1* de Ludwig van Beethoven, *Between Tides*, piesă a compozitorului japonez Tōru Takemitsu, și *Trio în si bemol major, op. 99, nr. 1* de Franz Schubert.

Cu energie debordantă, virtuozii instrumentiști ne-au cucerit încă de la primele fraze, ținându-ne în suspans. Preluând, pe rând, rolul solistic, într-un elaborat și măiestrit dialog, și-au etalat tehnica impresionantă în opusul beethovenian. Expresivitatea a definit apoi discursul sonor al lui Takemitsu, alături de armoniile cu parfum jazzistic, integrate firesc limbajului contemporan. Am apreciat în mod special omogenitatea ansamblului, dar și capacitatea sa de a pune în evidență, din rațiuni expresiv-muzicale, personalități distincte. Simplitatea și delicatețea inspirată ale melodiei schubertiene și-au pus amprenta poetică pe momentul final. Bis-ul a constat în mișcarea a doua, *Poco Adagio*, din *Trio „Dumky” în mi minor, op. 90, nr. 4* de

Antonín Dvořák.

Aplauzele au fost generoase, chiar dacă publicul nu a contrabalansat, numeric, calitatea interpretativă a oaspeților. Sperăm să revină pe scena UNMB, întâmpinați de un auditoriu pe măsură.

Interviu cu Prof. Henk van der Meulen, rectorul Conservatorului Regal din Haga

drd. Angela Șindeli

În perioada 7-10 aprilie 2014, Universitatea Națională de Muzică din București s-a bucurat de vizita rectorului Conservatorului Regal din Haga, prof. Henk van der Meulen. Invitat să susțină un masterclass de compoziție în cadrul programului ERASMUS, domnul profesor a avut amabilitatea să ne răspundă la câteva întrebări.

Dacă ar trebui să descrieți în trei cuvinte Conservatorul Regal din Haga...

Cred că două cuvinte ar fi suficiente, *tradiție și inovație*, acestea fiind profund legate de istoria conservatorului – cel mai vechi din Olanda – fondat de Regele William I, în 1826. Începând cu anii 1950-1960, această instituție a devenit din ce în ce mai modernă și mai orientată către viitor. La dezvoltarea conservatorului, două departamente au contribuit în mod special: Departamentul de Muzică veche – în Olanda această direcție devenind un adevărat curent în anii '70, Franz Burger fiind cel care l-a înființat. Această mișcare a fost susținută de Ton Koopman și Gustav Leonhardt, nume mari, echivalente ale lui Nikolaus Harnoncourt în Austria. Un alt departament important este cel de Compoziție. Ambele constituie pilonii Conservatorului Regal din Haga, dar avem, desigur, în paralel cu muzica clasică, și Departamentul de Jazz.

Care este prima dumneavoastră impresie privind Universitatea Națională de Muzică din București și studenții săi?

Într-adevăr, chiar este vorba despre o primă impresie, pentru că am petrecut aici doar două zile, dar pot spune că sunt plăcut impresionat de nivelul acestui conservator și de calitatea excelentă a cursurilor oferite. De fapt, mă întreb dacă românii sunt pe deplin conștienți de acest lucru. Am avut ocazia să asist la unul dintre concertele organizate în cadrul Festivalului *Chei* și am remarcat performanța artistică de excepție. Conservatorul chiar are cu ce se mândri – este mai mult decât evident că are profesori foarte buni. Mai mult, sunt impresionat nu doar de școală, dar și de România, țară cu o bogată cultură muzicală. Am vizitat câteva clădiri importante din București, precum Ateneul Român, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România (care organizează în luna mai un important festival de muzică contemporană). Toate acestea dovedesc că, deși o țară mică, România are o tradiție foarte puternică în a face muzică de calitate.

Universitatea Națională de Muzică din București și Conservatorul Regal din Haga cooperează încă din anul 2010 în cadrul Programului Intensiv ERASMUS Improvisation in European Higher Music Education: Improving Artistic Development and Professional Integration, coordonat de Martin Prchal. Feedback-ul primit din partea studenților și profesorilor noștri participanți în acest proiect a fost impresionant. În prezent, ambele universități sunt interesate de identificarea unor noi oportunități de parteneriate strategice desfășurate în cadrul noii generații de programe ERASMUS+. Din această perspectivă, care considerați că sunt prioritățile unor viitoare colaborări?

În ceea ce privește relațiile noastre de cooperare, am ales două: în primul rând continuarea colaborării începute în direcția *improvizației*. Consider că sunt multe de dezvoltat în această școală, pentru că aici tradiția este foarte puternică. Așa cum am mai spus, sunt extrem de impresionat de nivelul la care este predată muzica clasică și de metodele/tehnicile utilizate în acest sens. Dar, cu siguranță, improvizația ar trebui să devină parte a muzicii clasice, un drum destul de lung și anevoios, deoarece e adevărat că pot fi organizate mobilități de predare cu profesori invitați, dar este necesar, în primul rând, ca profesorii din conservator să fie deschiși către o astfel de idee. Nici pentru Conservatorul din Haga nu este foarte ușor, cu toate că am început acest proces puțin mai devreme. Sunt sigur că putem colabora în acest sens, pentru că am observat că atât studenții, cât și profesorii care au fost implicați în Programul Intensiv ERASMUS – *Improvisation in European Higher Music Education: Improving Artistic Development and Professional Integration* – s-au bucurat de această oportunitate și au îmbrățișat imediat schimbarea.

Cealaltă direcție în care mi-aș dori să colaborăm este *muzica veche*, deoarece, având în vedere experiența dobândită, departamentul nostru, unul dintre cele mai mari din Europa, are multe de oferit. Mi-ar plăcea să identific noi oportunități de cooperare între UNMB și Den Haag Royal Conservatoire unde, spre exemplu, anual este montată câte o operă barocă. Acestea sunt două proiecte desfășurate în cadrul Programului ERASMUS+ asupra cărora ne vom concentra atenția. Mai mult decât atât, am vrea ca și pentru alte discipline să organizăm *Joint degree programs*, dar, desigur, trebuie să identificăm în acest sens resurse financiare. Atât

talentul, cât și determinarea există, așadar cred că este interesant și pentru studenții noștri să vină aici, deși limba română reprezintă o problemă; dar dacă este vorba de a studia cu un anumit profesor, atunci aceasta nu mai constituie o barieră. Acest tip de schimburi cred că trebuie în mod special încurajat.

Învățământul muzical este într-o permanentă transformare. Care considerați că este tendința la nivel european?

Cred că un adevărat curent la nivel european îl constituie *internaționalizarea* – majoritatea universităților se dezvoltă din ce în ce mai mult în această direcție. Evident, este foarte important să se păstreze filonul național, ca în România, spre exemplu. Am observat că universitățile de aici au, în majoritate, studenți români, ceea ce, trebuie să recunosc, îmi trezește într-un fel invidia: noi nu am putea avea un conservator așa de mare ca al vostru format doar din studenți olandezi. E adevărat că în Olanda există nouă conservatoare și, probabil, dacă am fi avut doar două, atunci situația ar fi stat altfel. Dacă mă raportează la sistemele de învățământ din Marea Britanie, Germania sau Austria, observ că toate sunt deschise spre internaționalizare. Evident, aceasta este direcția de evoluție și cred că este important pentru studenți să aibă experiență și în afara granițelor proprii țări pentru că, până la urmă, cariera lor este una internațională.

Concert Juventus Academica

Maria Bărăceanu - Muzicologie, anul III

Ca în fiecare primăvară, în cadrul Festivalului *Chei*, sala "George Enescu" a UNMB este plină până la refuz de susținătorii coralei *Juventus Academica*. Atmosfera de sărbătoare, verva, emoțiile vibrează până în cel mai îndepărtat colț al primitoarei încăperi. Nu e de mirare. În fiecare an, o nouă generație trece prin experiența de neuitat de a face parte din acest ansamblu condus de conf.univ.dr. Valentin Gruescu. De data aceasta, a fost vorba doar de studenții anului I, de la secțiile facultății teoretice: Pedagogie muzicală, Muzicologie, Compoziție clasică, Compoziție jazz-muzică ușoară, Muzică religioasă, Dirijat cor academic și Dirijat orchestră. Aceștia li s-au alăturat două dintre studentele anului IV – Dirijat cor academic. Alcătuită atât de eterogen, corala a apărut modelată ca un tot unitar. Iar programul, inspirat și priceput selectat, a dat fiecăruia posibilitatea să-și regăsească specificul – de la ehos bizantin la gospel, de la madrigal renascentist la pagini românești contemporane, de la recviem la cântec și joc cu strigături. Deschiderea a fost un spectaculoasă, vocal-instrumentală, cu participarea a 8 instrumentiști ce au asigurat picantul fundal sonor al piesei *Pase el Agoa*. Am remarcat apoi diversitatea stilistică a repertoriului. Ne-a atras atenția și faptul că multe dintre piese au fost prezentate în primă audiere pe scena UNMB. Sunt partituri valoroase, din toate perioadele muzicale și de o mare încărcătură emoțională, ca *Requiem aeternam* (Giuseppe Verdi), *Lacrimosa* (Zbigniew Preisner), lucrări românești cum ar fi *Echilibrul suprem* (Irina Odăgescu). Nu a lipsit, firește, nici veritabilul leitmotiv al coralei, sugestivă *Flăcărui* a regretatului compozitor Radu Paladi, interpretată în final sub gesturile expresive ale maestrului Valentin Gruescu. Restul pieselor a fost dirijat, ca de obicei, chiar de studenți, mulți dintre ei făcând dovada evidentelor abilități dirijorale. Un cuvânt special se cuvine în privința celor două soliste, Paula Bucura-Seling și Veronica Anușca – voci de excepție, inteligență muzicală, forță, acuratețe și sensibilitate. Meritorie a fost, de asemenea, contribuția dirijorală a decanelor de vârstă Ana-Maria Crăciun și Anastasia Dincu de la secția Dirijat cor academic, ale căror abilități profesionale cizelate profesionist au stârnit ovații. Apreciată a fost și contribuția acompaniatoare datorată lui Mihai Măniceanu - pian și clopote tubulare - și lui Dan Racoveanu - orgă. În concluzie, măiestria nu are vârstă. A fost un concert excepțional, realizat de „bobocii” FCMPm, care, în felul acesta, au debutat cu o ștachetă ridicată.

Proiect inedit derulat în Festival

drd. Ioana Mischie

CINE-RITM – primul program academic inter-instituțional care pledează pentru muzica originală de film: *CINE-RITM este încă un experiment, un test reciproc, un joc audio-vizual fără rigori impuse, care, dacă va reuși, ar putea revigora pe termen lung aportul muzicii de film în contextul cinema-ului românesc și european.*

CINE-RITM este primul program academic românesc care creează echipe de tineri cinești și compozitori, în vederea realizării de filme cu muzică originală și în vederea experimentării audio-vizuale. Inițiat de către Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L.Caragiale” din București, în parteneriat cu Universitatea Națională de Muzică din București, programul facilitează, pe parcursul unui an academic, realizarea de scurt-metraje cu muzică originală.

Prima ediție reunește în cadrul selecției tineri compozitori din cadrul Universității Naționale de Muzică București, precum Sebastian Androne, Lidia Ciubuc, Paul Isăilă, Alexandru Mihalcea, Bogdana Popa, Alexandru Sima, Corina Alexandra Tîrziman, Ionuț Teodorescu, Irina

Vesa, Diana Vulcu. Fiecare dintre ei va lucra în echipă cu unul dintre tinerii cinești selectați, studenți și masteranzi ai Facultății de Film – Alina Bogdan, Tudor Botezatu, Eduard Constantin Drăgan, Goran Mihailov, Sebastian Mihăilescu, Alexandru Mironescu, Andrei Răuțu. Scenariile selectate sunt diverse, abordând universuri precum relații de familie dintr-o perspectivă a cinema-ului contemplativ („Afaceri externe”), portretul suprarealist al unui analist politic („Degetul”), tensiunea unui cuplu care nu reușește să își exteriorizeze sentimentele („Sare de Mare”). Mai multe despre profilul fiecărui participant selectat sub egida CINE-RITM Young Hope, portofoliul artistic actual și proiectul dezvoltat în cadrul CINE-RITM se pot regăsi pe blog-ul oficial al programului: <http://cineritm.tumblr.com/>. Toți participanții din selecția oficială se bucură, pe parcursul unui an academic, de sprijin inter-instituțional necondiționat, de îndrumare și de promovarea proiectelor rezultate la nivel național și internațional. Lista celor interesați de ateliere ca observatori este deschisă, întrucât programul își propune să creeze o platformă activă, care să interrelaționeze cinema-ul și muzica originală.

Programul se desfășoară pe parcursul unui an academic și constă în trei ateliere principale de lucru pe proiect, însoțite de numeroase întâlniri intermediare informale precum round tables, dezbateri individuale ale proiectelor, work-in-progress și consultări online. După primele două ateliere, consacrate alcătuirii echipelor și dezvoltării de scenariu, tuturor participanților li

se conferă o perioadă de 3-5 luni pentru pre-producția, producția și post-producția completă a proiectelor de scurt-metraj.

Astfel, prima ediție a CINE-RITM reunește trei etape importante.

În data de 5 decembrie 2013 a debutat primul atelier al primei ediții CINE-RITM, în cadrul Festivalului Internațional de Film Studențesc CineMAiubit, organizat de Fundația CineMAiubit și UNATC, în cadrul căruia s-au prezentat ideile proiectelor de scurt-metraj, au avut loc audiții muzicale și proiecții ale scurt-metrajelor anterioare realizate de participanți. La atelier au participat prof.univ.dr. Sorin Botoșeanu, Decan al Facultății de Film din cadrul UNATC, și prof.univ.dr. Dan Dediu, Rector al Universității Naționale de Muzică din București.

Pe 9 aprilie 2014 a avut loc al doilea atelier al primei ediții CINE-RITM, găzduit de Festivalul de Muzică Chei, organizat de UNMB. Atelierul a fost introdus de prof.univ.dr. Dan Dediu și de prof.univ.dr. Doru Nișescu, Prorector al Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale”. Această etapă de training a avut o intensă componentă practică – s-au proiectat versiuni work-in-progress ale scurt-metrajelor, s-au explorat concepte muzicale și explorări sonore, s-au desemnat echipele finale și strategia finală a fiecărui proiect de scurt-metraj.

Al treilea atelier CINE-RITM, care va avea loc în decembrie 2014, va fi găzduit de Festivalul Internațional de Film Studențesc CineMAiubit, organizat de Fundația CineMAiubit și UNATC. Se vor proiecta filmele cu muzică originală dezvoltate în cadrul CINE-RITM, proiecție urmată de Q&A cu participanții. Evenimentul va avea ca invitați curatori ai unor festivaluri de film naționale și internaționale, profesioniști din industria filmului și din industria muzicii de film și reprezentanți ai ambelor universități implicate – UNATC și UNMB.

În perioadele intermediare atelierelor, CINE-RITM va iniția periodic discuții, masterclass-uri, workshop-uri și seminarii conduse de profesioniști în domeniu, care își propun să exploreze rolul muzicii originale în film, aspecte ale ritmului audio-vizual și sound design-ului precum și proiecte transmedia cu o dimensiune puternic sonoră.

CINE-RITM își propune să devină o platformă activă pentru promovarea muzicii originale de film și pentru interrelaționarea profesioniștilor din domeniul artistice audio-vizuale, în vederea creării unor colaborări inter-disciplinare calitative. Programul nu percepe, pe durata anului de lucru, nicio taxă de înscriere, facilitând tuturor studenților și masteranzilor îndrumare a

lucrului în echipă necondiționată și acces la resursele academice de care dispun ambele universități de profil.

În prezent, trei dintre scurt-metrajele prezentate în cadrul CINE-RITM sunt deja în faza de producție și post-producție, urmând ca în decursul lunii iunie să fie prezentate în cadrul unui atelier intermediar.

Cu privire la evoluția platformei, inițiatorii programului au adăugat că *Prima ediție a CINE-RITM a debutat ca o întâlnire informală a unui grup de oameni și devine, cu fiecare atelier, un manifest pentru o conceptualizare muzicală adaptată universului cinematografic românesc contemporan. Sperăm să reușim să construim, prin rezultatele acestui program, prin interacțiunile realizate în cadrul lui, o pledoarie activă pentru conștientizarea acestei dimensiuni – sonore, ritmice, senzoriale – în film, încă din faza de scenariu. Compozitorii sunt încurajați nu doar să compună muzică, ci să se familiarizeze cu întregul proces al realizării unui film: de la idee, synopsis, treatment, background-ul personajelor, scenariu, decupaj regizoral, repetiții cu actorii, filmare la post-producție și distribuție. În aceeași măsură, tinerii cinești sunt invitați să se familiarizeze cu noțiuni muzicale, terminologie specifică, tehnici muzicale și crearea unei muzici originale care să îmbogățească universul filmic și să îl extindă dincolo de granițele vizuale auto-impuse. Încercând să evadăm din o lume a selfie-urilor, încercăm să creăm un mediu confortabil pentru lucrul în echipă, pentru schimburi artistice reciproce, complementare. CINE-RITM este încă un experiment, un test reciproc, un joc audio-vizual fără rigori impuse, care, dacă va reuși, ar putea revigora pe termen lung aportul muzicii de film în contextul cinema-ului românesc și european.*

Programul este inițiat și facilitat de către Ioana Mischie (UNATC) și Cătălin Crețu (UNMB). Ioana Mischie este scenarist, creator transmedia și doctorand în cadrul UNATC, contribuitor în cadrul Departamentului de Parteneriate și Inițiative Internaționale al Facultăților de Film și Teatru.

Cătălin Crețu este compozitor, artist multimedia, cercetător științific dr. la Centrul de Muzică electroacustică și Multimedia al UNMB și director executiv al Festivalului Internațional de Arte Noi InnerSound.

Mai multe informații despre program aici:

Blog: <http://cineritm.tumblr.com/>

Facebook:

<https://www.facebook.com/CINERITM>

Mail: cineritm@gmail.com

O premieră studențească – "Gianni Schicchi" de Puccini

prof.univ.dr. Grigore Constantinescu

Finalul celei de a VI-a ediții a Festivalului *Chei* coincide cu un început, altfel spus, o premieră, producție a Departamentului de Canto și Artele Spectacolului. Aparent descoperim ceva nou în stagiunea Studioului de operă. Dar, de fapt, acest spectacol reprezintă concluzia unei activități de trei ani a proiectului susținut, în prima derulare, a Școlii postdoctorale MIDAS. În postura de tutore al bursierului, pianistul lect.dr. Alexandru Petrovici, am asistat la definirea temei sale, până la sfârșitul cercetărilor și editarea raportului. Proiectul invita la urmărirea "realizării spectacolului cu opera *Gianni Schicchi* de Puccini, în cadrul stagiunii muzicale a UNMB". După cum declara în documentul de inițiere Alexandru Petrovici, se dorea: "Reflectarea interpretativă a dramaturgiei muzicale din perspectiva pianistului corepetitor (coach) și a dirijorului, și aplicația în spectacol", temă cu care bursierul a fost admis la Institutul de Studii Muzicale

acum că, dintre proiectele MIDAS, rezultatul este una dintre cele mai meritorii realizări.

Ne-am aflat, cu sprijinul UNMB și al Departamentului de Canto și Artele Spectacolului, în fața primei ridicări de cortină, interesați și curioși față de ceea ce ni se oferă, prin tradiție, la o premieră. Treceam dincolo de problemele specifice alcătuirii distribuției, căci pregătirea și conducerea muzicală au ținut seama de idei logic asamblate, Alexandru Petrovici subliniind că: "Studentii

Doctorale Avansate – MIDAS.

Cunosc tot drumul cercetărilor, expunerilor de motive, lucrului asupra partiturii de orchestră, în formula reducăției pentru formație instrumentală camerală, opiniile legate de ridicarea acestei capodopere pe scena studențească. Trebuie spus

selecția pentru spectacol își vor putea include în repertoriu roluri integrale, aparținând unui titlu pretențios, jucat în multe teatre lirice; experiența acumulată de către studenți va putea fi extrapolată ulterior în abordarea altor partituri." Am privit realizarea scenică a regizoarei Anda Tăbăcaru Hogeaca ca un curs profesional amplasat în conținutul partiturii, studiat cu o distribuție diversă, alcătuită din tineri de la anul I (Ștefan Lamatic) la anii de Master, deja dotați cu experiența teatrului – Irina Baiant, Andreea Eftimescu.

În reperele de vârstă se află și alte oferte, pentru rolul titular – Dominic Cristea, Rinuccio – Adrian Dumitru, Simone – Filip Panait, un ansamblu care dorește să-și impună prezența, depășind stridențele vocale, excesele comportamentale asumate individual și ocaziile (prea rare) de

echilibrare sonoră în dificilele momente polifonice. Ar mai fi de menționat un dialog, cel al formației camerale acompaniatoare și distribuția solistică. Inclinaș spre impresia mai favorabilă pentru acțiunea formației, apărută în fosă de privirile publicului, în comparație cu privirile scrutătoare, adesea critice, focalizate de public spre scenă. "Purtătorul de cuvânt" al relațiilor, Alexandru Petrovici, nu a ostenit degeaba, plasând întregul către perspectiva unor reprezentații viitoare (printre care și o apropiată programare competitivă la festivalul studențesc de la Cluj).

Ajutați de regizoarea Anda Tăbăcaru Hogeaca, nu în aceeași măsură de scenografa Francesca Cioancă (studentă UNArte București), cu încurajări din partea asistenței, premiera a fost până la sfârșit un interesant subiect de discuție "post factum", o demonstrație a împlinirii proiectului MIDAS și o justificare a necesității de a proiecta mai temeinic o stagiune lirică, chiar și în condițiile de care dispune actualmente Universitatea noastră de muzică.

Un simpozion despre educația muzicală

lect.univ.dr. Dragoș Călin

A devenit deja o obișnuință ca în fiecare primăvară, în cadrul Festivalului *Chei* al UNMB, aflat anul acesta la a VI-a ediție, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic (DPPD) în colaborare cu Departamentul de Muzicologie și Științele Educației Muzicale (DMSEM) să organizeze un simpozion cu teme actuale ale educației muzicale specializate și generale, eveniment care, de fiecare dată, se bucură de prezența a numeroși participanți. Anul acesta tematicile au fost împărțite pe două secțiuni: *Educația muzicală în școala românească contemporană. Realități și perspective*, în prima secțiune, și *Dezvoltarea gândirii muzicale prin solfegiu, dictat și teoria muzicii: dimensiuni didactice și metodice*, în cea de-a doua.

Coordonate de semnatarul acestor rânduri, comunicările primei secțiuni s-au bucurat de prezența unor didacticieni și muzicieni reprezentativi ai școlii românești. Astfel, în prima parte, au fost prezentate studiile: *Evoluții și perspective în educația muzicală specializată* – autor prof.univ.dr. Lavinia Coman, *Remember Maria Cernovodeanu* – autor prof.univ.dr.

Gabriela Munteanu, *Perspective pentru realizarea manualelor școlare de educație muzicală* – autor asist.univ.dr. Denisse Dragoș, *Spectacolul de operă pentru copii: Povestea micului Pan - o reușită colaborare interdisciplinară* – autor lect.univ.dr. Claudia Codreanu, *L-a m cunoscut pe maestrul Victor Giuleanu* – autor prof.univ.dr. Lavinia Coman, *Un model european de educație muzicală* – George Breazul – autor prof.univ.dr. Vasile Vasile și *Educația muzicală în învățământul românesc contemporan* – autor lect.univ.dr. Dragoș Călin.

Cea de a doua secțiune a fost coordonată de prof.univ.dr. Olguța Lupu și a cuprins comunicările: *Colecția de solfegii Victor Giuleanu 1999 și valoarea ei adăugată* – autor prof.univ.dr. Gabriela Munteanu și *Răspântii și busole în*

didactica teoriei muzicii – autor prof.univ.dr. Olguța Lupu.

Desfășurat într-un cadru deosebit, cu numeroase intervenții și întrebări din partea unei asistențe destul de numeroase, simpozionul s-a bucurat de o reușită deplină, confirmând demersurile și inițiativa organizatorilor. Trebuie să menționăm faptul că toate studiile prezentate la eveniment vor fi publicate într-un volum ce va fi editat în curând.

Simpozion de Muzicologie sub genericul Aniversări

lect.univ.dr. Anamaria Călin

Anul 2014 este unul al aniversărilor pentru muzica universală și românească. Hans Leo Hassler, Carl Philipp Emanuel Bach, Christoph Willibald von Gluck, Richard Strauss, Pietro Antonio Locatelli, Jean-Philippe Rameau, Giacomo Meyerbeer, Modest Petrovici Musorgski, Anton Pann, Gheorghe Dumitrescu, Vasile Iliuț, iată doar câțiva dintre cei mai importanți muzicieni pentru care anul 2014 este unul aniversar sau comemorativ.

Ca în fiecare an, Departamentul de Muzicologie și Științele Educației muzicale a organizat o manifestare științifică a cărei tematică a fost tocmai aceea a aniversărilor. Evenimentul a avut loc în cadrul Festivalului *Chei* al UNMB și s-a bucurat de prezența unor muzicologi consacrați, precum și de comunicările unor tineri ce bat la porțile afirmării și care sperăm să devină în viitor mari muzicologi. Astfel, după un debut în

care conf.univ.dr. Șerban Nichifor a expus *Personalitatea marelui compozitor evreu-român Alfred Mendelsohn*, simpozionul a continuat cu un moment de aducere aminte prezentat de lect.univ.dr. Dragoș Călin, autorul studiului *Zece ani fără Vasile Iliuț*. Au urmat: prof.univ.dr. Vasile Vasile – *Personalitatea complexă a lui Anton Pann*, prof.univ.dr. Grigore Constantinescu – *Catena de aur a operei franceze baroce clasice: J.P. Rameau și C. W. Gluck*, studenta din anul I Antonia Liță – *Modest Musorgski pe drumul identității componistice*, studenta din anul I Benedicta Pavel – *Carl Philipp Emanuel Bach*, studenta din anul I Adina Popescu – *Richard Strauss, marele reprezentant al epocii sale*, studenta din anul I Desiela Tătaru – *C.W. Gluck, un european reformator*, studentul din anul II Vlad Văidean – *Modest Musorgski în căutarea adevărului și identității*. Surpriza simpozionului a

reprezentat-o Ana-Maria Cazacu, elevă în clasa a XI-a la Colegiul de Arte "George Enescu", care a avut o foarte bună comunicare despre *Aspecte din viața și creația lui Carl Philipp Emmanuel Bach*. Evenimentul s-a încheiat cu prezentarea subsemnatei despre *Ultimul mare romantic: Richard Strauss*.

Toate comunicările vor fi publicate într-un volum dedicat aniversărilor muzicale al anului 2014. Să remarcăm faptul că întreaga manifestare s-a bucurat de o prezență apreciabilă din partea publicului care a urmărit cu interes comunicările, a pus întrebări și a comentat pe marginea acestora, evenimentul ridicându-se astfel la un nivel științific foarte ridicat, așa cum ne-am obișnuit de altfel să fie întreg Festivalul *Chei* care a ajuns, iată, la a VI-a ediție.

COLȚUL CITITORULUI

Reflecții asupra unei cărți vechi și încă actuale: Willi Apel, *The Notation of Polyphonic Music 900 – 1600* (ediția a V-a, *The Medieval Academy of America*, 1953)

Radu Mihalache – Anul IV Muzicologie

De-a lungul dezvoltării unei științe, se profilează o serie de texte ce capătă valoarea de adevăr imuabil, se învâluie cu o aureolă de pseudo-sacralitate și persistă de-a lungul deceniilor în bibliografiile celor interesați de domeniu, chiar dacă de multe ori își arată vârsta, limitele. Nu fac desigur referire la tomurile de calitate îndoielnică ce s-au insinuat printre cele cu adevărat valoroase, ci chiar la acestea din urmă. Într-o astfel de situație se află, în opinia mea, și cartea *The Notation of Polyphonic Music 900 - 1600*, semnată de Willi Apel, care oferă exact ceea ce pretinde în titlu – o inițiere în studiul notațiilor muzicale ce s-au propagat în spațiul occidental în perioada Evului Mediu și a Renașterii. Așa cum voi încerca să explic, într-un mod succint, volumul are o importanță și relevanță uriașă pentru cei preocupați de cercetarea fenomenului muzical, adevărații *musici* conform ideilor lui Boethius, însă trebuie să avem în vedere faptul că ultima ediție revizuită și adăugită a acestuia a apărut în 1961! Ce ne facem cu descoperirile ulterioare acestei date, fiindcă din păcate nici nu s-a mai ivit vreun alt manual care să ducă mai departe moștenirea lui Apel?

The Notation of Polyphonic Music 900 – 1600 nu face niciun compromis, ea oferind nici mai mult, nici mai puțin decât ceea ce propune. Pentru a facilita înțelegerea cititorului, autorul a ordonat de așa natură materialul, încât debutează cu elementele ce i-ar părea muzicianului modern familiare, și se afundă treptat în scrieri mai ermetice. Din această rațiune, prima parte este dedicată muzicii instrumentale, mai exact notația instrumentelor solo – claviaturi și lăută, primele materiale expuse fiind partiturile dedicate acestora. De la aceste scrieri lesne de înțeles, Apel intră în zona tabulaturilor, dintre care, în cazul orgilor și familiei clavicordului-clavicordului, cele mai semnificative sunt cele germane, dominate de notația literală a sunetelor, și cele spaniole, unde cifrele capătă valoare de simbol pentru fiecare sunet. În zona

muzicilor pentru lăută avem, pe de-o parte, scrierile italo-spaniole care seamănă cu tabulaturile pe care astăzi le utilizează muzicienii amatori pentru a învăța să cânte la chitară, având la dispoziție o reprezentare a corzilor instrumentului și poziția tastei ce trebuie apăsată pentru a produce sunetul dorit. Cele din linia franco-germană, pe de altă parte, introduc în acest joc și uzul literelor, dovedind încă odată că nu putem vorbi de o notație unitară, însă un lucru interesant trebuie remarcat: cantitatea impresionantă de muzică instrumentală scrisă în perioada Renașterii, cunoscută de multe ori drept *Secolul de aur al polifoniei vocale*.

Continuând lectura textului pe care ni-l propune Willi Apel, începem să intrăm în zona de *trobar clus* a volumului, odată cu scrierea muzicilor dedicate grupurilor. Cum subliniam mai sus, abordarea sa nu este una diacronică, așa că prima descrisă este notația mensurală albă, întâlnită cu precădere în secolele XV și XVI, numită astfel din cauza notelor sale "golașe" și pentru a o diferenția de scrierea neagră a Evului Mediu. Motivul acestui schimb de aspect este unul cât se poate de pragmatic și se află în strânsă legătură cu evoluțiile tehnice, mai precis înlocuirea pergamentului ca suport pentru scris, scump de produs, cu hârtia care s-a dovedit incapabilă să suporte petele de cerneală ce formau odinioară notele muzicale. În fine, autorul propune o incursiune detaliată în universul notației albe, pornind de la forma valorilor de bază – *semifusa, fusa, semiminima, minima, brevis, longa, maxima (duplexlonga)* – și a legăturilor primare, derivate din variile tipuri de neume gregoriene – *punctum, virga, pes* și *clivis*. Toate uneltele necesare cercetării sunt oferite cititorului, acesta fiind familiarizat cu măsurile utilizate, identificarea lor, reguli de colorare ritmică a notelor, *perfectio*, ș.a.m.d. În plus, Apel pune la dispoziție și o serie de reproduceri în facsimil, pentru a oferi novicei ocazia să-și încerce abilitățile de talmaci muzical.

Ultima secțiune, dedicată polifoniei medievale, în loc să continue traiecul descendent propus de capitolele anterioare, pornește de la instaurarea primelor notații diastematice și urcă spre scrierile din *Ars Nova*. Vedem cum, de-a lungul deceniilor, se adună noi valori de note pentru a completa binomul *brevis – longa*, diversificarea ritmurilor și dezvoltarea unui mod din ce în ce mai precis de a le indica, de la modalismul de Notre Dame, la inovațiile lui Franco de Colonia (Köln) și Petrus de Cruce.

Într-un final, lectura volumului *The Notation of Polyphonic Music 900 – 1600* a lui Willi Apel se dovedește a fi o impresionantă călătorie pentru cei pasionați de muzicile timpurii, iar ulterior, dacă cititorul va avea în față o pagină dintr-un manuscris ca cel de la Montpellier, nu-l va mai privi ca pe cel din Voynich, ci va ajunge să vadă muzica ce se ascunde în spatele frumoaselor miniaturi. Îmi mențin opinia că ar fi nevoie de un manual *updatat*, însă cel comentat aici încă face față cerințelor cu un grad mare de succes, dovedind că pe bună dreptate poate fi o unealtă necesară în dezvoltarea muzicologului modern.

Călătorie la München

drd. Alice Tacu

Notă pentru sine: a scrie despre o țară străină este o treabă delicată, în primul rând pentru pericolul de a cădea în tentația ierarhizării. Întotdeauna suntem ispitiți să spunem despre capra vecinului că este mai frumoasă. Și, deși nu-mi plac efuziunile naționaliste (nicio grijă, nu vă voi pune într-un asemenea pericol), am o atitudine la fel de tranșantă și vizavi de cei care văd numai binele „de dincolo”. Sunt o adeptă convinsă a zicalei „omul sfințește locul”, indiferent unde s-ar afla el, și cred, de asemenea, că omul devine mai complet, dacă mi se va permite să spun așa, cu fiecare nou loc pe care îl vizitează. Schimbul de experiență cu alte culturi este de neprețuit. Experiența pe care am avut-o este de neprețuit.

Către cititori: am locuit timp de jumătate de an în München. Și, ca într-un aparteu teatral, vă spun că aș mai locui încă pe atât. Sprijinită de o bursă Erasmus și de UNMB, am lucrat la o editură muzicală – *Musikproduktion Höflich München* – specializată în publicarea și promovarea muzicii rare. Am fost implicată în destul de multe proiecte, iar unul dintre cele mai importante a fost publicarea în ediție princeps a unor lucrări scrise de John Foulds, compozitor englez, puțin cunoscut, dar care are parte de un boom de „descoperire” pe plan european. Aici am avut un rol secundar, însă m-am bucurat de oportunitatea de a lua parte la readucerea

muzicii lui Foulds pe scenă. În activitatea de zi cu zi, contribuiau la procesul de organizare și de publicare lunară a partiturilor din colecția numită *Repertoire and Opera Explorer*. Și, în ultimele luni, am fost implicată într-un proiect de digitalizare a unei alte ediții de partituri, îngrijită tot de *Musikproduktion Höflich München*. Experiența de aici a fost foarte utilă, pentru că am putut să înțeleg mai mult despre cum funcționează o editură axată pe partituri rare, începând de la alegerea compozițiilor pe care le publică, până la strategiile de marketing și, în parte, structura de finanțare.

Ca oricare alt coleg Erasmus, vă voi spune că bonusul principal al unei călătorii în străinătate este exersarea limbii din țara gazdă. În secolul 21, o limbă străină este aproape ca un pașaport în plus. Acum, când granițele Europei sunt deschise, oricine poate călători cu ușurință, iar o țară va îmbrățișa întotdeauna altfel un musafir care va ști să se integreze, fie și cu un „bună ziua” sau cu câteva fraze de *small talk* ocazional. Și dacă tot vorbim despre Germania, vreau să spulber o dată pentru totdeauna o idee preconcepută, cu informații proaspăt

culese: germanii, mai ales cei tineri și cei de vârstă a doua, sunt mai mult decât dispuși să vorbească engleza cu un străin. Este adevărat, totuși, că nu am verificat adevărul acestei teorii decât în câteva orașe din regiunea Bavariei, dar tot se conturează o veste bună. În plus, Münchenul oferă foarte multe platforme de integrare pentru cei care abia învață germana: posturi radio cu știri vorbite clar și lent, special pentru străini, ziare scrise într-o germană de nivel mediu sau pentru începători, și cursuri de limbă, accesibile, oferite de *Volkshochschule München*.

Ca un bonus anecdotic, trebuie să vă istorisesc câteva întâmplări care să arate ceva mai mult din culoarea specifică a orașului. În München, omul de rând are adesea și o viață muzicală. Zilnic, am văzut oameni cu instrumente muzicale pe stradă, iar mulți studiază muzica clasică doar de dragul hobby-ului. De altfel, în toată Germania există

multe coruri și orchestre de amatori, al căror nivel este impresionant. Vă mărturisesc că, într-o duminică dimineața, doi tineri fluierau râzând, dar cu aplomb, aria Reginei Noptii într-un autobuz aproape gol. Însă nicăieri nu întâlnești numai lapte și miere. Vineri și sâmbătă seara, străzile Münchenului se transformă într-un fel de bodegă cu porțile deschise, cu oameni amețiți care se transportă dintr-un loc în altul al orașului cu sticla de bere în mână, cu autobuze cu damf de alcool, cu alconauți mai veseli și alții în fața cărora pleci privirea, din dorința de a evita un contact. Pe trotuar vezi fie sticle goale singuratic, dar îngrijit puse la vreun colț de

clădire sau la piciorul vreunei gherete, fie băltoace cu cioburi. Iar când vine duminica seara, afară este liniște și pace, pentru că a doua zi se lucrează – iar pentru ei, într-un contrast abrupt cu timpul liber, lucrul înseamnă disciplină și seriozitate rigidă. Pentru mine este un mister cum poate trăi Münchenul diferența dintre zilele lucrătoare și sfârșitul de săptămână, într-o manieră aproape schizofrenică. Toate aceste atitudini fac parte din viața lor uzuală și, acum, din imaginea pe care o am eu despre acest oraș, cu ciudățeniile lui, cu viața lui culturală bogată, cu bibliotecile și librăriile lui imense, cu pinacotecile pe care le-aș vizita de câte ori aș avea ocazia și, nu în ultimul rând, cu oameni dragi și harnici. Aceasta a fost pentru mine experiența Erasmus, în urma căreia aș îndrăma pe oricine să caute să beneficieze de ea, cât timp este student și cât timp vrea să își lărgască orizontul cunoașterii.

